

Ældre @ Sagen

Referat af kulturtemadag i Ældre Sagen, Distrikt 6 – Kulturgruppen med H.C. Andersen som omdrejningspunkt

Tirsdag den 25. marts 2025 i Hjalles Forsamlingshus, Hjallesgade 31, Odense
Morgenkaffe 9.30 – mødet begynder kl. 10.00. Frokost kl. 12.00.

Deltagere

Langeland: Knud Erik Tukjær

Langeskov-Munkebo: Knud Aage Fisker Larsen, Svend Aage Hansen

Middelfart: Søren Nielsen

Nordfyn: Kaj Andersen, Jeppe Carlsen

Nyborg-Ullerslev: Dorit Myltoft, Hans Mikkelsen, Hanne Fridmann

Ærø: Sanne Bihl Frandsen

Ikke tilmeldt

Egebjerg

Faaborg-Midtfyn

Højfyn

Kerteminde

Odense

Svendborg-Gudme

Vestfyn

Ørbæk

1	Velkomst ved næstformanden	Kaj Andersen bød velkommen til mødet, som blev indledt med en kort præsentationsrunde.
2	H.C. Andersen og fynske herregårde. Oplæg v/ Johs. Nørregaard Frandsen	<p>Johs. startede sin i øvrigt ret anekdotiske fortælling med at opregne de fynske godser, H.C. Andersen havde besøgt: Sanderumgaard (ved Odense), Søbysøgaard (ved Nr. Lyndelse), Lykkesholm Slot (ved Ørbæk), Hesselager Gods, Broholm (ved Gudme), Hvidkilde (ved Svendborg), Egeskov Slot (ved Kværndrup), Holstenshuus (ved Faaborg), Hagenskov Gods (ved Ebberup), Hofmangsgave (ved Otterup), Glorup Gods (ved Ørbæk).</p> <p>Johs. fastslog, at H.C. Andersen var ikke kongesøn! H.C. Andersen nassede ikke på godserne, tværtimod!</p> <p>Ved H.C. Andersens fødsel omfattede riget foruden Danmark også Slesvig, Holsten og Lauenborg. Hertil kom Grønland, Island og Færøerne samt de oversøiske kolonier, ikke mindst De Vestindiske Øer, hvortil der blev importeret 120.000 slaver.</p> <p>Man regner med, at 1/3 af alle indbyggere i Odense, den næststørste by i Danmark, hvor der boede 5.800 indbyggere, var tysktalende.</p>

Faderen døde, da H.C. Andersen, var 11 år. Moderen havde været rengøringskone på Odense Slot, hvor Hans Christian i mange år legede med Frits, den senere Frederik VII. Moderen døde af druk efter en årrække som vaskekone ved åen.

I Danmark var der to teatre, et i København, et i Odense (på Sortebrødre Torv).

H.C. Andersen døde af leverkræft i 1875 på landstedet Roligheden ved København. Nogle af de familier, som han havde plejet omgang med, havde familierelationer på Fyn. Ved H.C. Andersens død var Danmark reduceret til en ganske lille småstat.

I 1829 udkom H.C. Andersens første "roman", Fodreise fra Holmens Canal til Østpynten af Amager i Aarene 1828 og 1829. Det er en skæmteroman, som blev en stor succes, solgt i 400 eksemplarer.

I 1830 tog H.C. Andersen til Hofmansgave, derefter til Faaborg. Han var tre uger på Nordfyn. Han havde gået på akademiet med sønnen, hvor de legede "skyggespil". Faderen, Niels Hofman Bang, havde skaffet et mikroskop fra England. H.C. Andersen så i mikroskopet og blev dybt fascineret af det fantastiske syn, som rummede en helt ny verden. Han så, at der er noget i det mindste. Ørsted omtalte det som to konkurrerende kræfter, han kaldte dissonanser. Det blev en ledetråd for Andersen.

I Faaborg besøgte han en anden gammel klassekammerat, Christian Voigt, hvor søsteren Rigborg tog imod ham. De talte sammen i 21 minutter, noterede Andersen bagefter. Andersen blev i Faaborg en uges tid. Fem år senere var han til bal på Holstenshuus. H.C. Andersen bemærkede ved den lejlighed, at hun var noget oppustet (efter tre børnefødsler).

I 1833-34 fik H.C. Andersen et rejselegat og drog sydpå til bl.a. Italien på en dannelsesrejse i to år. I alt besøgte Andersen ca. 30 lande og befandt sig i udlandet i 10 år. Syv gange var han i Italien.

Da H.C. Andersen var kommet hjem fra sin dannelsesrejse, fik han mange invitationer til at besøge godserne i provinsen. På Lykkesholm ved Ørbæk, som han besøgte mange gange over de næste seks-syv år, fik han god mad! H.C. Andersen omtalte stedet som det danske Schweiz. Ved besøgene fik han en tjener tilknyttet sig, som bragte ham mad og vartede ham op. Under besøgene på herregårdene beskæftigede han sig med at skrive sine romaner og eventyr.

På Egeskov fik H.C. Andersen en flot modtagelse, men anden gang han kom, fik han dårlig mad og rejste igen derfra.

På Lykkesholm drillede de unge Andersen ved at lukke nogle tyrekalve ud. Det fik H.C. Andersen til at flygte derfra, og han vendte ikke tilbage. I stedet kastede han sin kærlighed på Glorup Gods, hvor man kan komme på besøg og bl.a. bese de værelser, Andersen rådede over. Parken ved Glorup, som er renoveret af Real Dania, var Andersen særligt glad for. Parken har en særlig struktur, som også kan ses på andre godser: fra den velordnede barokhave til det rene vildnis. Der er gratis adgang til parken. Her blev han inspireret til en beskrivelse af en flok soldater. På Glorup fik han også god mad, og han besøgte stedet 22 gange. Parken er beskrevet i romanen "Kun en Spillemand".

På godserne skulle Andersen "optræde" med sine fortællinger, helst for flere generationer. Han startede med at læse noget, tilhørerne kendte, og fulgte op med nye fortællinger for at iagttage publikums reaktioner.

På sin første rejse i Saxen lærte han kip-billeder / fixerbilleder at kende, billeder som kan ses som flere forskellige motiver.

I 1833 havde han skrevet "Agnete og Havmanden" i Rom, som han selv mente var et mesterværk, der ikke kunne overgås, og sendte spillet hjem. Edvard Collin gav stykket en forfærdelig kritik, fordi det ikke skabte harmoni. Da Andersen beklagede sig til Thorvaldsen, fik han at vide, at det havde de alle sammen prøvet. Det førte til en drøftelse af, hvordan man skaber harmoni. H.C. Andersen så dissonansen i sig selv. Det førte frem til de første eventyr, som Ørsted fortalte ham, ville gøre Andersen udødelig.

På Broholm var Andersen imponeret af den enorme stensamling, som består af 60.000 sten. En af de første støbejernstrapper i Danmark så han bliver sat op.

Valdemars Slot besøgte Andersen en enkelt gang. Her hænger store portrætter, som Andersen blev dybt fascineret af.

På Hagenskov var han en enkelt gang. På Holstenshuus var han bl.a. til bal.

Fra Langesø Slot tog han til Hindsgavl, hvor han digtede i det "lysthus", der står på skrænten ud mod vandet. Han erklærede, at det, han så, nærmest var Amalfikysten – men vejret var svensk!

		<p>Ud over de fynske herregårde besøgte han mange andre herregårde, Basnæs ved Skælskør, Holsteinborg (mellem Skælskør og Næstved), Bregentved (ved Haslev), Gisselfeldt (ved Haslev) og Nysø ved Præstø, hvor Thorvaldsen slog sig ned, da han vendte hjem fra Rom.</p> <p>Nørre Vosborg i Nordvestjylland besøgte Andersen flere gange. Første gang, han tog dertil, fik han en forfærdelig kløe i diligencen. Det troede han var ringorm. Senere fik han tynd mave. Så troede han, at han havde fået kolera eller dysenteri. Da han nåede frem, fik han fire retter mad med gode vine til. Det kurerede ham!</p> <p>Jens Andersen har skrevet om H.C. Andersen og herregårdene i bogen "Greveligt godt. H.C. Andersen og herregårdene", 2004.</p> <p>En anden klassiker er Erik Lassen: "H.C. Andersen og herregårdene", 1993.</p> <p>Johs anbefalede desuden "Hans Christian Andersen: European Witness", 2014 (af englænderen Paul Binding).</p> <p>På Augustenborg boede hertugen af Slesvig-Holsten. Andersen kommenterede det skænderi, som opstod mellem hertugen og hans fætter, den danske konge. Kongen mente, at det danske sprog skulle læres i hertugdømmerne. Det var de dybt uenige om.</p> <p>Fire elementer var centrale i Andersens liv: Kristendommen, rejsen, folketroen, hans egen livshistorie (og dissonanserne).</p> <p>Det vil være muligt at arrangere en bustur rundt til nogle af godserne, høre fortællingerne og se rammerne.</p> <p>Appen "I H.C. Andersens hjulspor - Hans Christian Andersen Trail" – er ikke aktiv nu. Johs. undersøger, om den kan blive det igen.</p>
3	Afklaare valg af næste års formand, næstformand og sekretær	<p>Formand: Dorit Myltoft Næstformand: Kaj Andersen Sekretær: Jeppe Carlsen</p>
4	Fortællinger af H.C. Andersen. Fortælling v/ Ellen Dahl Bang	<p>Ellen startede med "At hitte på", et lille kort eventyr om en ung mand, som ville skrive en historie, inden han skulle i gang med at studere. Men han kunne ikke finde på noget at skrive. Han var født i det forkerte århundrede, for alt var jo allerede skrevet!</p> <p>Lægen kunne ikke hjælpe ham, men så søgte han råd hos en klog gammel kone. Hun sagde til ham, at det handler om at bruge sin fantasi. Alt er ikke fortalt. Tiden nu er den bedste. Hun lånte ham sine briller og sit høre-rør. Hun gav ham en kartoffel i hånden og sagde "lyt". I</p>

		<p>det samme begyndte kartoflen at fortælle sin egen historie, fra Amerika, men europæerne forstod ikke, hvordan de skulle bruge den – i starten.</p> <p>Næste ting var en vinranke med blå druer. Den stammede fra Frankrig. Vinen var blevet trampet på og hældt på flasker. Så den havde også en historie.</p> <p>Ved bistadet var der en summen af den anden verden. Midt i kuben sad dronningen. Da hun ville flyve, klippede arbejderne vingerne af hende. Det var en værre historie.</p> <p>Derefter blev han sendt ud på vejen for at lytte til de historier, der ville møde ham blandt menneskene.</p> <p>Næste eventyr var "Nattergalen". Ellen sluttede med "Hyldemor", om erindringen om det liv, menneskene har levet.</p> <p>Andre fortællere, som fortæller eventyr og historier for voksne:</p> <p>Fortællere på Fyn Anette Jahn Esther Rützou Kari Brinch Maria Junghans Lise Marie Seidelin</p> <p>- og fra Sjælland Vigga Bro Kasper Sørensen Hans Laurens Pernille Stockfleth Laura Kamis Wrang</p> <p>Der er fortællefestival på Nørre Vosborg i september hvert år.</p>
6	Næste møde	Omkring 1. oktober, kort før eller efter.
7	Eventuelt	

Referent: Jeppe Carlsen